

Watersector klaar voor deltabelissingen

De watersector is klaar voor de deltabelissingen van het (nieuwe) kabinet. Hoewel deze beslissingen over waterveiligheid, ruimtelijke adaptatie, een zoetwaterstrategie, het peilbeheer in het IJsselmeergebied en de Rijn-Maasdelta pas in 2014 worden genomen, leken de ongeveer 1.750 bezoekers van het derde nationale Deltacongres op 1 november in Rotterdam gereed om aan de slag te gaan. Daarbij moeten nog wel wat harde noten gekraakt worden, zo bleek uit de discussies. Tegelijkertijd is al heel veel werk verzet en kennis verzameld. Gedurende het congres werd een impressie gegeven van de Deltaviewer, de Deltaparade onthuld en trad Joop Atsma voor het laatst op in zijn functie als demissionair staatssecretaris.

In Rotterdam werd ook buiten de waterwereld gekeken. Pieter van Vollenhoven sprak over zijn werk als voorzitter van de Onderzoeksraad van de Veiligheid (2005-2011). Hij pleitte voor het belang van onafhankelijk onderzoek. Verder stelde hij dat veiligheid niet alleen een zaak van de overheid is maar ook van burgers en het bedrijfsleven. Hij gaf de watersector de waarschuwing mee dat er een papieren wereld van regels en normen kan bestaan die waterdicht zijn, maar dat de werkelijkheid misschien anders is. Regels en normen opstellen is niet genoeg, ze moeten ook nageleefd worden.

Erwin van Lambaart, algemeen directeur van Niehe Media, bood een kijkje achter de schermen van grote toneelproducties. Die hebben wel wat gemeen met grote waterprojecten: ze kosten veel geld, voorbereiding en expertise. Lambaart drukte de aanwezigen met hun neus op het belang van goede communicatie. Zijn belangrijkste punten waren dat je op tijd (heel vroeg) moet beginnen met communiceren, een persoonlijke band moet creëren, mensen op individueel niveau moet benaderen en je publiek serieus moet nemen. Op dit moment is de overheid op sommige punten 'verdacht', volgens Lambaart. Om dat weer recht te trekken moet je doen wat je zegt en zeggen wat je doet.

In een korte discussie toonden Karla Peijs (Commissaris van de Koningin in Zeeland), Louise Fresco (hoogleraar Universiteit van Amsterdam en lid van de Commissie Veerman) en Frank Heemskerk (Raad van Bestuur Royal HaskoningDHV) zich blij met het feit dat ook het nieuwe kabinet geld vrijmaakt voor het Deltaprogramma. Volgens Fresco is het belangrijk dat nu vaart wordt gemaakt. Peijs voegde daaraan toe dat 'de maatschappij' meer betrokken moet worden bij de planvorming dan in het verleden gebeurd is. Heemskerk ziet mogelijkheden om kennis die is en nog wordt opgedaan uit het Deltaprogramma, in het buitenland te verkopen. Tegelijkertijd gaf hij aan dat Nederland weliswaar een hele goede reputatie heeft, maar dat de omzet uit de waterexport tegenvalt. Hij pleitte voor een centrale coördinatie om die omzet te verhogen. Ten slotte waarschuwde hij voor het (opnieuw) voeren van een structuurdiscussie over waterschappen, landsdelen, etc. Het primaat moet volgens hem nu bij de uitvoering liggen.

In een volgende discussie traden Peter Glas (Unie van waterschappen), Ina Adema (VNG),

Co Verdaas (IPO) Jan Hendrik Dronkers (DG Rijkswaterstaat) aan. De consensus was dat landelijk kaders moeten worden vastgesteld die regionaal en lokaal moeten worden uitgevoerd. Daarbij moet ruimte zijn voor de verschillen tussen de regio's. Ook moet de mogelijkheid worden bekeken om niet-watergerelateerde regionale opgaves te verbinden met de uitvoering van het Deltaprogramma. Ook hier werd gepleit om de stelselbesluit uit de weg te gaan, hoewel Dronkers opmerkte dat het opvallend is dat die discussie telkens terugkomt. Sywert van der Linden, initiatiefnemer van de G500 om jongeren te betrekken bij de politiek, stelde dat het Deltaprogramma een goede verzekering is voor de komende generaties. Daarbij zijn de kosten heel laag. Het water moet volgens hem weer terug naar de mensen en geen 'bezit' zijn van allerlei uitvoeringsinstanties.

Joop Atsma had een dubbel gevoel bij zijn laatste officiële optreden. "Er zijn grote stappen gezet, zoals het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Deltawet. Tegelijkertijd is er nog heel veel te doen." Als laatste gaf hij de toehoorders de waarschuwing water uit de politieke sfeer te houden.

Behalve sprekers werd de ochtend ook gebruikt om de Deltaviewer toe te lichten, een interactief computerprogramma dat visualiseert hoe Nederland in het verleden, heden én toekomst met het water worstelt en omgaat. Zo kunnen mensen zien wat de problemen en mogelijkheden zijn. Na een pilot in het Watersnoodmuseum wordt de Deltaviewer nu ook naar andere musea gebracht. Symbolisch werd ook een laptop met daarop het programma naar de nieuwe minister van Infrastructuur en Milieu, Melanie Schultz van Haegen, gestuurd met de vraag volgend jaar het Deltacongres te openen.

Ed Nijpels, voorzitter van NIngenieurs, werd dit jaar als bijzondere gast door de deltagamma-commissaris in het zonnetje gezet. Nijpels gaf daarbij nog een keer het belang van het Deltaprogramma en het Deltafonds aan: "Het Deltafonds is een voorbeeld van langetermijndenken waarbij het maatschappelijk belang voorop staat. In dit fonds is geld gereserveerd voor de investeringen die de Rijksoverheid moet doen voor het behouden van onze veiligheid en watervoorziening. Blijf dus van het Deltafonds af."

Tijdens de lunch werd de Deltaparade geopend door burgemeester Aboutaleb van

Rotterdam en Joop Atsma. De Deltaparade biedt een overzicht van de negen deelprogramma's van het Deltaprogramma. Deze werden toegelicht aan de hand van woorden, beeld, maquettes, posters, etc.

Het middagprogramma begon met een aftrap van Chris Kuijpers, DG Ruimte en Water bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Hij toonde zich verheugd dat het nieuwe kabinet niet wil bezuinigen op het Deltafonds. Ook de opdracht uit het regeerakkoord om de uitvoering van het Deltaprogramma te verweven met natuur viel in goede aarde. De rest van de middag werd gevuld met drie paneldiscussies, toegespitst op drie deelprogramma's uit het Deltaprogramma. In het blok veiligheid en ruimtelijke adaptatie werd opnieuw gewezen op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Omdat 100 procent veiligheid niet is te garanderen, moet de burger weten wat er kan gebeuren en hoe daarmee om te gaan. De primaire keringen zijn nog altijd belangrijk, maar het is ook zaak 'achter de dijken' te denken. Ook moet het mogelijk zijn regionale normdifferentiatie toe te passen. Als de overheid elke burger een basisveiligheid biedt en sommige regio's extra beschermt, is dat prima uit te leggen aan de burgers.

In het blok over zoet water en het IJsselmeerpeil werd de vraag opgeworpen in hoeverre het IJsselmeer als bassin voor verdergelegen regio's moet dienen. Moet elke regio zijn eigen waterbroek ophouden? Of moeten we accepteren dat we niet altijd en overal voldoende zoet water hebben? Gerard Doornbos (dijkgraaf Hoogheemraadschap van Rijnland) wilde juist grootser denken. Door voldoende zoet water te bieden wordt Nederland een aantrekkelijke vestigingsplaats voor internationale bedrijven. Wat Doornbos betreft moeten we niet regionaal maar internationaal denken.

De laatste discussie, over de Rijn-Maasdelta, liet zien hoe belangen met elkaar kunnen botsen. Het Havenbedrijf Rotterdam wil de rivieren zo 'open' mogelijk houden, waardoor veel zoet water wegstroomt. Voor tuinders en boomkwekers kan dat leiden tot tekorten aan zoet water. Wat krijgt prioriteit en hoe bepaal je dat? En kun je eventueel samen tot oplossingen komen? Of moet je wellicht niet meer het water de functies laten volgen maar de functies het water?

In zijn slotwoord pleitte Deltacommissaris Wim Kuijken ervoor het water naar de politiek te brengen.